

Leoš Janáček a jeho nejmladší divák

Semestrální práce předmětu

US_42 Úvod do uměnovědných studií

Michaela Marková

UČO: 112078

Úvod do uměnovědných studií US_42

Heslo: Vztah umělce a diváka

Podtéma: Leoš Janáček a jeho nejmladší divák

Umělcem většinou nazýváme jedince, který je schopný přenést své kreativní myšlenky do hmotné podoby. Užívá svých dovedností a představivosti k vytváření estetických předmětů, prostředí nebo zážitků, které chce sdílet s druhými lidmi. Většinou má úsilí vidět známou věc znovu, podle svého a následně ji prezentovat. Jedním z cílů práce umělce je upoutání publika a přesvědčit jej o svém záměru. Umělcem může být nejen ten, kdo se věnuje malířství, sochařství či literatuře, ale také divadelní či filmové tvorbě. Označen za umělce ale může být i člověk mimo uměleckou sféru, pokud je opravdu fenomenální ve svém oboru.

Divák, též možné vyhledat ve slovníku pod pojmem obecenstvo či publikum, je všeobecně užívané označení pro jedince nebo skupinu lidí, kteří se hromadně účastní určitého typu produkce, a to divadelní, filmové, umělecké či literární.

Vztah umělce a diváka by se dal definovat jako vztah dvou jedinců. Jedinečný, křehký a oboustranně inspirující. Je to vztah, který může obě strany obohatit. Ve snaze dojít nějakého výsledku nelze určit, který názor je ten jediný správný, protože se na dílo můžeme dívat jak pohledem publika, tak i umělcovým. A to, co se umělcům jeví jako přitažlivé, se tak nutně nemusí jevit i divákům, přesto je nutné jejich pojetí brát v úvahu.

Leoš Janáček a jeho nejmladší divák

Hudební skladatel Leoš Janáček přišel za studiem hudby do Brna již jako jedenáctiletý. Rodiče ho do kláštera na Starém Brně poslali z rodné vsi Hukvaldy na severu Moravy. Po následném studiu v Praze, Lipsku a ve Vídni se Janáček opět vrací do Brna, aby zde nejen založil rodinu, ale také varhanickou školu, kterou později i vedl. Zároveň v té době přispíval i do několika novinových listů a podílel se na rozvoji obrozenecké aktivity v Brně.

Že si město Brno života tohoto hudebního skladatele ve svých ulicích velmi cení, dokazuje nejen Památník Leoše Janáčka (patřící pod Moravské zemské muzeum Brno), ale také Janáčkova akademie múzických umění v Brně a Janáčkovo divadlo, nesoucí mistrovo jméno.

Další poctou bylo uskutečnění mezinárodního festivalu Janáček Brno. Nultý ročník současného festivalu proběhl v roce 2004, oficiální první ročník až v roce 2008. Tento festival je pořádán formou bienále, a jedním z cílů je zviditelnění Brna na mapě evropského kulturního dění. Během festivalu se publiku představí, v podání domácí i zahraniční produkce, Janáčkova jevištní tvorba. Ovšem celý festival není jen o operních a činoherních představeních, ale také o filmové projekci, workshopech, výstavách, výtvarných soutěžích a doprovodných programech. Letošní 4. festival se konal v rámci „Roku české hudby 2014“ a současně byl pojat jako oslava 160. výročí narození právě Leoše Janáčka. I od této skutečnosti vznikl podnázev letošního festivalu, *Happy Birthday Leoš!*

Byť se brněnské instituce v Janáčkovské tematice primárně věnují dospělému divákovi a přizpůsobují mu program, v poslední době začínají pořadatelé myslet i na další cílovou skupinu, která by se v budoucnu mohla stát návštěvníkem festivalů i divadelních představení, a tou je kategorie dětí. Právě dětskému publiku se letos rozhodl věnovat nejen pořadatel tohoto festivalu, Janáčkovo divadlo, ale také Městské divadlo Brno, Moravské zemské muzeum a Divadlo Radost. Za zmínku stojí, že právě Janáčkovo divadlo

připravilo pro děti program „**Co ani liška netušila**“. Jedná se o představení pro děti 2.-6. tříd základní školy. Děti se seznámí s životem manželů Janáčkových. Následně jim jsou díky scénkám, mluvenému slovu a projekci představena díla Leoše Janáčka, jako jsou Příhody Lišky Bystroušky či sborovým cyklem Říkadla. Toto představení je možné navštívit do konce letošního školního roku.

Městské divadlo Brno si zase v rámci akce Noc divadel 2014 připravilo odpolední dětský program „**Cesta Bystré Lišky**“. Právě během jednoho listopadového odpoledne, v rámci zábavné a poutavé hry, si děti všech věkových kategorií mohly vyzkoušet divadelní líčení, zazpívat písničky či si užít dětskou klauniádu.

Moravské zemské muzeum v Brně pro děti sice nemá připravený žádný doprovodný program s Janáčkovskou tematikou, ale vydalo knižně „**Příhody lišky Bystroušky**“. Tato publikace není vydána jako klasická vázaná knížka, ale originálně jako leporelo. Kromě klasického příběhu o zvědavé lišce je toto zpracování obohaceno o původní scénické a kostýmní kresby. Tyto návrhy pochází z roku 1924, kdy byly vytvořeny pro první nastudování opery Příběhy lišky Bystroušky v Národním divadle v Brně.

Další akcí, která má přiblížit tvorbu Leoše Janáčka dětem, bude spolupráce Divadla Radost v Brně a Dětského sboru Primavera při ZUŠ Jaroslava Kvapila v Brně. Již od ledna roku 2015 se žáci základních a mateřských škol mohou zúčastnit výchovně vzdělávacích koncertů s názvem „**Na Hukvaldech v Poličce**“. Bude se jednat o představení, které děti seznámí např. s Říkadly Leoše Janáčka a suitou Špalíček Bohuslava Martinů a dalšími díly autorů věnovaným nejmenším divákům.

Všechny tyto workshopy a akce mají jediný cíl a tím je vytváření kladného vztahu dětí k vážné hudbě již od jejich útlého věku.

Použitá literatura:

1. GOMBRICH, E.H. *Příběh umění*. Vyd. v češtině 2.(rev). Praha, 1997. 683 s. ISBN 80-7203-143-0
2. *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. 1. Vydání. Praha ; Diderot, 1999. ISBN 80-902555-3-1 (sv. 3 : váz.)
3. *234 českých osobností*. 1 vydání. Havlíčkův Brod : Fragment, 2003. 246 s. ISBN 80-7200-838-2
4. Portal. [online]. [cit. 2014-12-27]. Dostupné z <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=2081>
5. Arts Lexikon. [online]. [cit. 2014-12-27]. Dostupné z <http://artslexikon.cz/index.php/Umeni>
6. Wikipadia. [online]. [cit. 2014-12-27]. Dostupné z http://cs.wikipedia.org/wiki/Leos_Janacek